

Nr 20.

Första kammarens allmänna beredningsutskotts utlåtande i anledning av väckt motion om viss utvidgning av de s. k. nyetableringssakkunnigas uppdrag.

I en inom första kammaren väckt, till dess allmänna beredningsutskott hänvisad motion, nr 191, har herr *Petrén* hemställt, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla att de s. k. nyetableringssakkunniga erhålla i uppdrag att verkställa utredning rörande möjligheterna att vid planering av nya bostadsområden i städer och andra samhällen tillgodose önskemålet, att butikshandel kan ske under fri konkurrens, samt att inkomma med de förslag till åtgärder, vartill utredningen kan giva anledning.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har berett tillfälle för Stockholms handelskammare, Sveriges köpmannaförbund och Kooperativa förbundet att inkomma med yttranden över motionen.

Vidare har utskottet tagit del av yttrande från nyetableringssakkunniga över en inom andra kammaren väckt likalydande motion.

Nyetableringssakkunniga förklara att de, med hänsyn till det nära samband som förefinnes mellan frågan om den enskilda nyetableringskontrollen och de av motionärerna angivna spörsmålen, vid fullgörande av sitt uppdrag ha för avsikt att till behandling upptaga även de senare frågeställningarna. Visst utredningsarbete har i enlighet härmed redan utförts. I den mån de sakkunniga finna förhållanden på berörda område giva anledning till åtgärder från statsmakternas sida, ha de sakkunniga för avsikt att avge förslag till dylika.

Handelskammaren i Stockholm har sedan några år haft anledning följa frågan om fördelningen mellan enskild och konsumentkooperativ företagsamhet av butikslokaler i de nya bostadsområdena i Stockholms närhet och har 1948 hos stadskollegiet i en av kollegiet ännu ej slutbehandlad skrivelse hemställt om utredning av olika i samband med fördelningen uppkomna problem samt utarbetande av riktlinjer för hävande av konkurrensbegränsning vid uthyrning av affärslokaler i bebyggelse på stadens mark. Kammarerna, som hänvisar till denna framställning och därutöver vidare utvecklar konkurrensproblemet, anser i likhet med motionärerna, att problemkomplexet har så stor betydelse såväl för allmänheten som för detaljhandeln och enskild företagsamhet över huvud att det snarast möjligt bör allsidigt utredas. Beträffande motionärernas förslag att utredningen skulle anförtros åt de s. k. nyetableringssakkunniga genmäler emellertid kammaren,

att dessa sakkunniga redan enligt sina direktiv fått till uppgift att undersöka, huruvida konkurrensförhållandena inom handeln liksom varudistributionens effektivitet påverkas i önskelig riktning av att stadsplaneorganen i rationaliseringssyfte söka påverka butikernas förläggning och antal på nya bebyggelseområden. Med hänsyn härtill hemställer handelskammaren, att motionen, jämte det material som vid motionens behandling inflyter, måtte överlämnas till de sakkunniga för att av dem beaktas vid uppdragets fullgörande.

Sveriges köpmannaförbund anser att den tidigare konkurrensen mellan olika affärsföretag eller företagsformer har, vad det gäller tillgängliga affärslokaler, på mångt håll satts ur spel samt att konsumentkooperationen i vissa fall ensidigt gynnats, särskilt i den mån uppförandet av bostäder kommit att omhänderhas av kommunala och kooperativt organiserade bostadsföretag. Härigenom har en hämsko lagts på den enskilda handels utvecklingsmöjligheter. Den tidigare konkurrensen på detta område bör återställas.

Kooperativa förbundet framhåller, att genom de stadsplanerande organen en väsentlig inverkan på butikstätheten främst i nybyggda bostadsomåden gör sig gällande. Uppenbart är att en dylik begränsning av antalet nyetableringar på stadsplanestadiet kan bli likartad med en i olika former bedriven direkt nyetableringskontroll. Av lokala hälsovårdsnämnder utfärdade föreskrifter samt särskilt byggnadsregleringen ha även verkat tillbakahållande på nyetableringen. Byggnadsregleringen är dock i sin nuvarande form att anse som en krisreglering. Då, som motionärerna framhållit, stadsplanearbetet ingår som ett nödvändigt led i utformningen av nya bebyggelseområden, blir det ett problem av synnerlig vikt att undanröja de olägenheter för den normala nyetableringen, som kunna sägas vara direkt eller indirekt betingade av stadsplaneringsmyndigheternas åtgöranden i förevarande hänseende. Styrelsen vill starkt understryka nödvändigheten av att dessa myndigheters åtgärder icke leda till en begränsning av den ur samhällets synpunkt nödvändiga tävlan mellan olika företag och företagsformer. Så snart förutsättningar föreligga för flera inbördes tävlande butiker inom ett område, bör i stadsplanen erforderligt utrymme beredas för flera företag. Avgörande för butikernas storlek och läge måste alltid vara konsumenternas intresse att bli billigt och väl betjänade utan onödigt långa väntetider.

Styrelsen delar motionärernas uppfattning om önskvärdheten av att dessa problemställningar bli närmare utredda och att eventuellt erforderliga åtgärder på detta område böra syfta till att stärka lusten till tävlan inom handeln. Av direktiven för nyetableringssakkunnigas arbete synes framgå, att denna kommitté har att pröva även stadsplaneringens inverkan på nyetableringen. Sätillvida torde sålunda ett särskilt riksdagsbeslut härom icke vara erforderligt. I den mån åter de sakkunnigas uppdrag icke i hela dess

vidd skulle inrymma de problemställningar motionärerna ha åsyftat, synes det styrelsen lämpligt att dessa frågor framdeles bli föremål för en särskild utredning. Beslut om en sådan särskild utredning synes emellertid icke böra fattas förrän de sakkunniga framlagt sitt betänkande.

Utskottet. Nyetableringssakkunniga ha i enlighet med sina direktiv till behandling upptagit jämväl de i motionen berörda spörsmålen och ha förklarat sig ha för avsikt att, om de finna anledning därtill, framlägga förslag till åtgärder Utskottet, som anser det vara av vikt att hithörande problem bli allsidigt belysta, utgår ifrån att så kommer att ske genom den sålunda pågående utredningen.

Utskottet finner därför särskild skrivelse med hemställan i enlighet med motionen överflödig och hemställer,

att motion nr 191 ej måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 21 mars 1950.

På utskottets vägnar:

BERNHARD NÄSGÅRD.

Närvarande: herrar Näsgård, Sandberg, Birger Andersson, Lundqvist, Osvald, Johannesson, Einar Eriksson, Hugo Sundberg, Göransson, Karl Persson och Hjalmar Nilsson.*

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

Av Herr Lundqvist.
